

KADER ADOLESCENTENSTRAFRECHT 2014

Ketenafspraken ten behoeve van de uitvoering van de
wetswijziging

Projectteam implementatie Adolescentenstrafrecht

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Auteurs: Minke Poppens, Aldo Janse de Jonge

Datum: 03-12-2015

Versie: 2.1

Inhoud

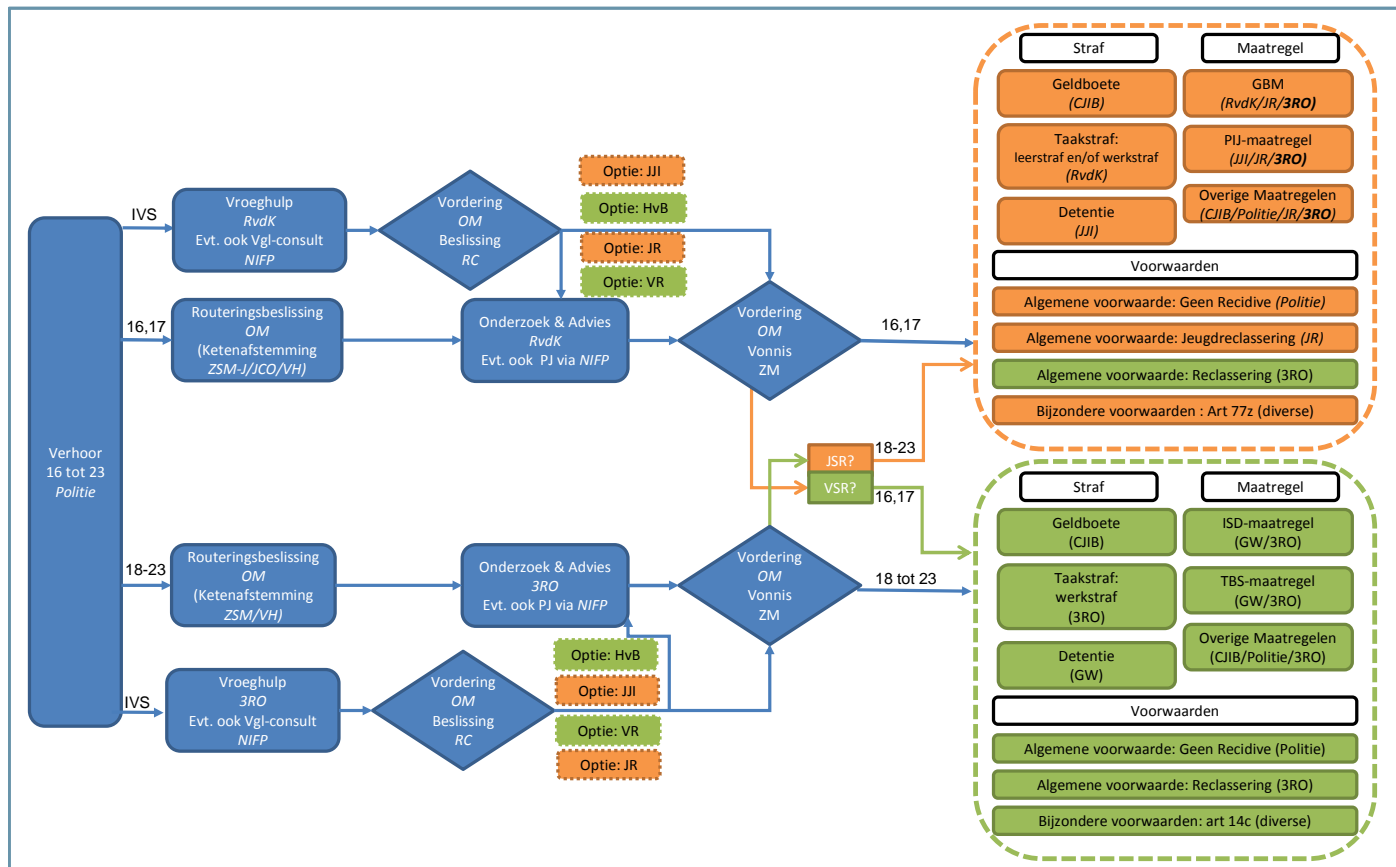
INLEIDING	3
1 REGULIER ADVIESPROCES.....	5
1.1 ZSM	5
1.2 ADVIES RVDK, RECLASSERING EN NIFP	5
1.2.1 Aanvragen reclasseringsadvies.....	5
1.2.2 Wegingskaders	6
1.2.3 Consultatie en informatieoverdracht VR <-> RvdK.....	7
1.2.4 Advies op basis van LIJ of RISC/Quickscan.....	8
1.2.5 Advisering GBM	8
2 ADVIESPROCES BIJ VOORGELEIDING RECHTER-COMMISSARIS	10
2.1 VROEGHULP EN ADVIES RECLASSERING / NIFP	10
2.2 CONSULTATIE EN INFORMATIEOVERDRACHT VR <-> RVDK	10
3 VOORLOPIGE HECHTENIS EN/OF T&B BIJ SCHORSING 18-23-JARIGEN	12
3.1 VRIJWILLIGE TOEZICHT EN BEGELEIDING JR	12
3.2 VOORLOPIGE HECHTENIS.....	12
3.2.1 Routeren naar JJI.....	12
3.2.2 Netwerk- en trajectberaad.....	13
3.3 TOEZICHT EN BEGELEIDING BIJ SCHORSING.....	13
3.3.1 Routeren naar de JR.....	13
3.3.2 Plan van aanpak toezicht en begeleiding JR in het kader van schorsing	13
3.3.3 Trajectberaad.....	13
4 UITVOEREN VONNIS	14
4.1 DETENTIE: ROUTERING	14
4.2 (JEUGD)RECLASSERINGSBEGELEIDING	15
4.2.1 Jeugdreclassering (JR).....	15
4.2.2 Volwassenenreclassering (VR)	15
4.3 GEDRAGSBEÏNVLOEDENDE MAATREGEL (GBM).....	16
4.3.1 Time-out.....	16
4.3.2 Nachtdetentie en/of elektronische controle	17
4.4 PIJ-MAATREGEL.....	17
4.5 LEERSTRAFFEN EN ERKENDE GEDRAGSINTERVENTIES ALS BIJZONDERE VOORWAARDE	17

Inleiding

Op 1 april 2014 is het wetsvoorstel Adolescentenstrafrecht in werking getreden. Deze wetswijziging heeft niet alleen gevolgen voor de werkwijze van verschillende ketenpartners, maar ook voor hun onderlinge afspraken. In de aanloop naar de inwerkingtreding zijn ketenafspraken gemaakt over de te hanteren werkwijzen. Om tot deze afspraken te komen zijn de projectbetrokkenen van de verschillende ketenpartners en het Projectteam implementatie Adolescentenstrafrecht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie als volgt te werk gegaan. Allereerst zijn de thema's benoemd waarbinnen afspraken tussen diverse ketenpartners gemaakt dienden te worden. Vervolgens is per thema bekeken welke ketenpartners benodigd waren om te komen tot de ketenafspraken. Per thema is een eindresultaat opgeleverd, waarop door de projectgroep Adolescentenstrafrecht (bestuurs- en beleidsverantwoordelijken uit alle betrokken keten-organisaties) akkoord is gegeven. Met dit Kader Adolescentenstrafrecht wordt beoogd om op een overzichtelijke manier de resultaten van de verschillende thema's te beschrijven.

Leeswijzer

In dit Kader Adolescentenstrafrecht staat alleen informatie waarop de projectgroep Adolescentenstrafrecht akkoord heeft gegeven. Om de leesbaarheid en het inzicht in de samenhang tussen de afspraken te bevorderen, zijn de afspraken niet per thema, maar in volgorde van het (jeugd)strafproces weergegeven. Per hoofdstuk wordt aan de hand van onderstaand schema weergegeven voor welk deel van het (jeugd)strafproces de informatie in dat hoofdstuk relevant is. Het gehele proces ziet eruit zoals hieronder. Dit schema dient als leidraad van dit Kader Adolescentenstrafrecht. De blauwe vlakken zijn onderdelen uit het proces waarbij de actoren leeftijdsgebonden zijn. De oranje vlakken betreffen het jeugdstrafrecht (JSR), beschikbaar voor 16- tot -23 jarigen. De groene elementen gaan over onderdelen uit het volwassenenstrafrecht (VSR), beschikbaar voor 16- tot 23-jarigen.

Hoofdstuk 1 richt zich op het adviesproces in geval geen voorgeleiding bij de Rechter-commissaris plaatsvindt maar de verdachte wel wordt gedagvaard. Het proces bij voorgeleiding bij de Rechter-commissaris volgt in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 behandelt de periode in de aanloop naar de rechtszitting, voor wat betreft eventuele voorlopige hechtenis of toezicht en begeleiding door de (jeugd)reclassering. Hoofdstuk 4 gaat over het vonnis en de tenuitvoerlegging daarvan.

Betekenis leeftijdscategorieën

De wetswijzigingen rond het adolescentenstrafrecht hebben betrekking op verdachten/veroordeelden die *ten tijde van het delict* tussen de 16 en 23 jaar oud waren. Steeds wanneer in dit document leeftijdscategorieën worden genoemd (bijvoorbeeld 18- tot 23-jarigen, of 16/17 jarigen) wordt dus bedoeld op de leeftijd die de verdachte/veroordeelde *ten tijde van het delict* had (tenzij anders aangegeven).

Kader versie 2.0

Dit document bevat de belangrijkste afspraken die gemaakt zijn gedurende de projectfase t/m december 2014. Voor meer gedetailleerde uitwerkingen en achtergrondinformatie verwijzen we naar de verschillende themaproducten in de bijlagen. De meest recente versie is altijd te vinden via de volgende link:

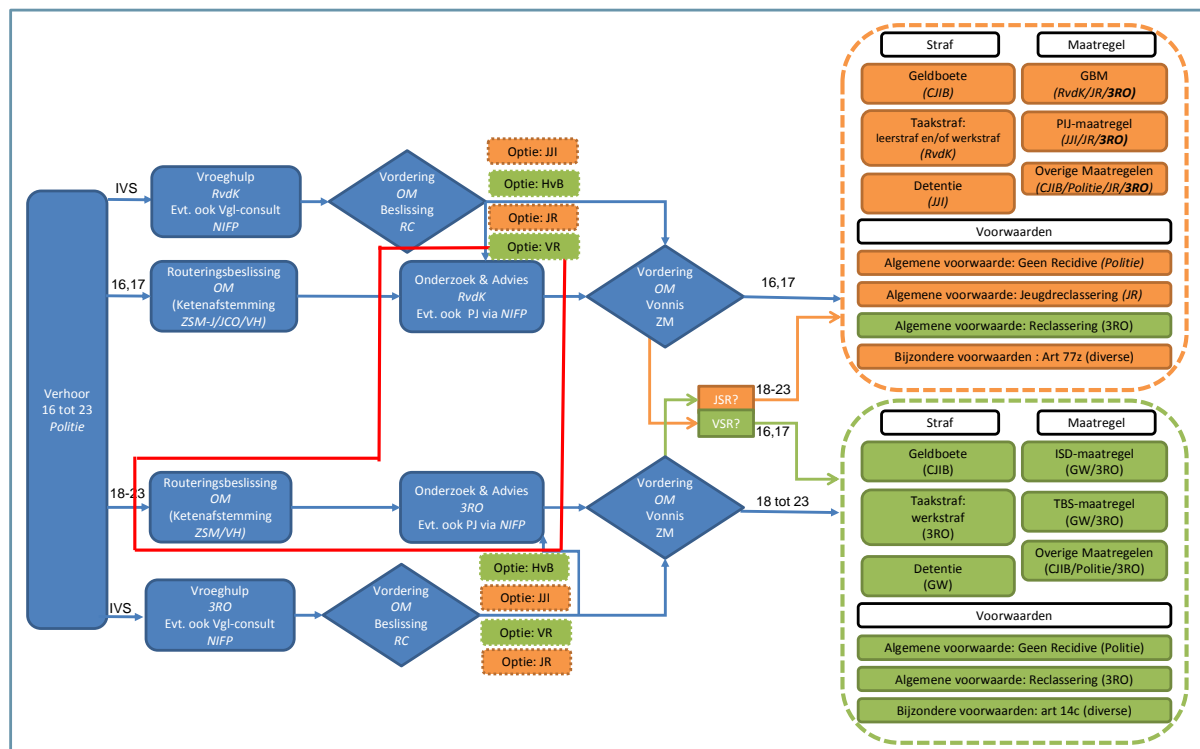
<http://www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl/onderwerpen/adolescentenstrafrecht/landelijk/kader-adolescentenstrafrecht/>

Gebruikte afkortingen

ASR	Adolescentenstrafrecht
JSR	Jeugdstrafrecht
VSR	Volwassenenstrafrecht (het commune strafrecht)
JR	Jeugdreclassering
VR	Volwassenenreclassering
BJZ	Bureau Jeugdzorg
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
OM	Openbaar Ministerie
NIFP	Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie
JJI	Justitiële Jeugdinstellingen
DJI	Dienst Justitiële Instellingen
GW	Gevangeniswezen
IJZ	Afdeling Individuele Jeugd Zaken
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau

1 Regulier adviesproces

In dit hoofdstuk worden de wijzigingen en gemaakte afspraken in het reguliere adviesproces besproken. Onder 'regulier adviesproces' wordt hier verstaan: het adviesproces waarbij geen sprake is van inbewaringstelling of schorsing (al dan niet met voorwaarden) door een rechter-commissaris. Het gaat dus om zaken die (in de meeste gevallen via ZSM) binnen komen op het parket, waarbij een beslissing tot vervolging wordt genomen, maar de verdachte de rechtszitting in vrijheid afwacht.

1.1 ZSM

De meeste zaken komen binnen via ZSM. De gemaakte afspraken hebben geen gevolgen voor de processtappen die op ZSM doorlopen worden. Wel zijn afspraken gemaakt over de keuzemomenten omtrent de afweging om al dan niet JSR toe te passen bij 18- tot 23-jarigen. Voor meer details over de (achtergrond van) de gemaakte afspraken, zie het thema 'Inpassen ASR in ZSM/Adviesproces' in de bijlage.

1.2 Advies RvdK, reclassering en NIFP

De RvdK blijft adviseren over 16- en 17-jarigen. De VR zal de advisering met betrekking tot 18- tot 23-jarigen blijven doen. Het Adolescentenstrafrecht biedt meer mogelijkheden dan voorheen om JSR toe te passen bij 18- tot 23-jarigen. Belangrijk onderdeel van de implementatie van de wetwijziging is het bevorderen van een gestructureerde afweging bij 18- tot 23-jarigen of al dan niet JSR toegepast zou moeten worden. Wanneer de VR wil adviseren om JSR toe te passen, zullen zij ook de invulling van hun plan van aanpak, dat onderdeel is van het advies, daarop aan moeten passen. De navolgende paragrafen geven weer welke afspraken er zijn gemaakt over voornoemde afweging en het vervolgens opstellen van een plan van aanpak.

1.2.1 Aanvragen reclasseringsadvies

De keuze om voor 18- tot 23-jarigen een adviesrapport ten behoeve van de rechtszitting aan te vragen bij de reclassering, ligt bij het OM en wordt in veel gevallen op ZSM gemaakt. De beslisboom die wordt gehanteerd bij de afweging om al dan niet een adviesrapportage aan te vragen is in het kader van het Adolescentenstrafrecht uitgebreid met de volgende richtlijn:

Advies aanvragen bij: *“Verdachte 18-23 jaar, die wordt gedagvaard en waarbij toepassing JSR een optie is. Advies aanvragen indien mogelijk toezicht, begeleiding of een andere interventie aan de orde is”.*

Met deze verruiming is voor de relevante doelgroep 18- tot 23-jarigen een advies van de reclassering omtrent al dan niet toepassen JSR in principe altijd aanwezig bij de rechtszitting. Het OM gebruikt een screeningslijst ten behoeve van een eerste inschatting of toepassing van JSR een optie is. Zie voor een beschrijving van deze OM Indicatielijst de volgende paragraaf.

1.2.2 Wegingskaders

Uitgangspunt blijft dat jongvolwassenen tussen de 18- en 23 jaar oud volgens het VSR worden berecht. Het OM en de rechterlijke macht kunnen in strafzaken advies inwinnen over de persoon van de verdachte bij de reclassering en/of bij het NIFP. Onderdeel van die adviezen is vanaf 1 april ook de afweging of er gronden zijn om bij 18- tot 23-jarigen het JSR toe te passen in plaats van het VSR. Om deze afweging te onderbouwen en te structureren, zijn instrumenten ontwikkeld als hulpmiddel voor de reclasseringswerker en de PJ-rapporteur. Ook is er een indicatielijst voor het OM opgesteld om een allereerste screening te doen al vóórdat de VR of het NIFP een advies heeft uitgebracht. Deze lijst ondersteunt het OM bij de inschatting of bij een jongvolwassene mogelijk het JSR toegepast zou moeten worden en (mede) om die reden advies door de VR en/of het NIFP nodig is.

Onderstaand worden de betreffende wegingskaders van de reclassering en het NIFP en de indicatielijst van het OM kort omschreven. Vervolgens schetsen we wat de samenhang is en welke overeenkomsten en verschillen er zijn.

OM Indicatielijst

In het ZSM afstemmingsoverleg (of bij eerste beoordeling) wordt voor verdachten van 18- tot 23 jaar die worden gedagvaard, de afweging gemaakt of toepassing van het JSR mogelijk aan de orde is.

De volwassenenreclassering adviseert het OM over de toepassing van het JSR met behulp van het landelijk wegingskader Adolescentenstrafrecht (zie hierna). Een advies op basis van dit uitgebreide wegingskader zal niet direct na verhoor van de verdachte beschikbaar zijn.

Voor ZSM is daarom de ‘OM Indicatielijst Jeugdstrafrecht voor 18- tot 23 jarigen verdachten’ opgesteld met criteria afgeleid van het landelijk wegingskader. Deze geeft aan of er voor deze leeftijdscategorie gedacht moet worden aan de toepassing van het JSR, of juist niet.

Indien na het toepassen van deze Indicatielijst naar voren komt dat mogelijk het JSR van toepassing is, neemt het OM de volgende stappen:

- In dagvaarding opnemen dat het OM voornemens is om te vorderen volgens het JSR
- Aanvragen reclasseringsadvies bij 3RO

Pas op zitting wordt definitief het standpunt van de officier bepaald, mede op basis van het advies van de VR.

Wegingskader Adolescentenstrafrecht VR (adviseurs)

Vanuit de hoofdregel dat personen die ouder zijn dan 18 jaar volgens het VSR worden berecht, is het wegingskader dat door de VR wordt gebruikt ingedeeld in indicaties en contra-indicaties voor de toepassing van het JSR bij 18- tot 23-jarigen. De items van het wegingskader zijn gegroepeerd in clusters.

Het wegingskader is een hulpmiddel voor advisering aan de officier van justitie en de rechter (-commissaris) en geen besluitvormingsinstrument: het professioneel oordeel van de werker is erg belangrijk. De professional neemt alle items van het kader door, om op basis van alle wegingsitems tot een weloverwogen advies te kunnen komen.

Afgesproken is dat de VR dit wegingskader toepast in alle gevallen waarin een advies over een 18- tot 23-jarige wordt opgesteld. In alle adviesrapportages over deze jongvolwassenen licht de adviseur de uitkomst van de

afweging aan de hand van het wegingskader toe, zowel bij een advies om het JSR toe te passen als bij een advies om het VSR toe te passen.

Wegingslijst NIFP (Pro Justitia Rapporteurs)

Het openbaar ministerie en de rechterlijke macht kunnen in strafzaken ook advies inwinnen over het functioneren en de ontwikkelingsleeftijd van de verdachte bij het NIFP. Het NIFP wordt gevraagd te rapporteren bij verdachten waarvan het delict ernstig is en waarbij (een vermoeden van) psychopathologie en/of een ontwikkelingsachterstand is. Bij 18- tot 23-jarigen zal de Pro Justitia rapporteur standaard de vraag moeten beantwoorden of er gronden zijn om het JSR toe te passen. Om NIFP medewerkers en pro Justitia rapporteurs handvatten te geven bij het geven van hun advies over deze vraag, is een wegingslijst ontwikkeld. Het eindoordeel waartoe gekomen kan worden met de wegingslijst is of het JSR bij 18 – 23 jarigen al dan niet geadviseerd wordt. De wegingslijst biedt een denkkader waarbij een advies over eventuele toepassing van het JSR meer gestructureerd kan worden afgewogen en beter onderbouwd kan worden. Ook voor deze wegingslijst geldt dat het in iedere adviesopdracht betreffende 18- tot 23-jarigen wordt toegepast.

Samenhang, overeenkomsten en verschillen tussen de drie instrumenten

Het wegingskader van de VR is ontwikkeld door Bureau Van Montfoort. De wegingslijst van het NIFP is ontwikkeld door onderzoekers van het NIFP. Er heeft afstemming plaatsgevonden om ervoor te zorgen dat de afweging zich in beide gevallen richt op vergelijkbare factoren. Belangrijkste verschil is dat de PJ-rapporteurs (psychologen en psychiaters) vanuit hun specifieke deskundigheid ook aspecten zullen meewegen die betrekking hebben op het psychisch functioneren van de verdachten en op sommige aspecten diepgravender diagnostisch onderzoek kunnen doen dan VR-adviseurs.

De wegingslijst van het OM is veel beperkter dan de kaders die de VR en het NIFP gebruiken. Deze lijst is ook slechts bedoeld om een eerste voorselectie te maken van jongvolwassenen die *mogelijk* voor het JSR in aanmerking zouden moeten komen. De definitieve beslissing tot het vorderen van toepassen van het jeugdstrafrecht wordt pas later in het traject genomen, wanneer ook het advies van de reclassering - en eventueel het NIFP - beschikbaar is.

1.2.3 Consultatie en informatieoverdracht VR <→> RvdK

Er zijn afspraken gemaakt over de uitwisseling van informatie en afstemming tussen de RvdK en de VR. Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen informatieoverdracht en consultatie. Onder informatieoverdracht wordt verstaan het verstrekken van relevante feitelijke informatie omtrent het civiele en strafrechtelijke verleden die bekend is in de toegankelijke systemen. De consultatie bestaat uit afstemming over onder meer:

- wenselijkheid wel of niet adviseren atypisch strafrecht (JSR bij 18- tot 23-jarigen, VSR bij 16- en 17-jarigen)
- wenselijkheid wel of niet adviseren atypische begeleiding (JR bij 18- tot 23-jarigen, VR bij 16- en 17-jarigen)
- mogelijkheden passende interventies/aanbod uit het beschikbare palet

Informatieoverdracht

Voor 16- en 17-jarigen is informatieoverdracht vanuit VR naar de RvdK niet relevant. Andersom kan wel van belang zijn. Er bestaan reeds afspraken tussen de RvdK en VR op welke wijze door VR informatie bij de RvdK wordt opgevraagd. Deze afspraken zijn geactualiseerd en het leeftijdsbereik is verruimd tot 23 jaar.

Onderstaande afspraken zijn daar een aanvulling op en bedoeld om te zorgen dat voor de doelgroep die mogelijk in aanmerking komt voor toepassing van JSR, de informatieoverdracht altijd plaatsvindt.

Bij alle 18- tot 23-jarigen die vanuit ZSM worden gedagvaard, kan het OM advies inwinnen bij de VR omtrent de beslissing wel/niet aanvragen reclasseringsadvies en wel/niet voornemen vorderen JSR in de dagvaarding.

Indien de VR in dit kader door het OM wordt geraadpleegd, vraagt de VR informatie op bij de casusregisseur van de RvdK. Op basis van de informatie van de RvdK is ook bekend of er sprake is van lopende begeleiding door de JR. De VR adviseur zal dan de JR als informant benaderen t.b.v. het reclasseringsadvies.

Consultatie

Tijdens het opstellen van een adviesrapportage betreffende een 18- tot 23-jarige, neemt de adviseur van VR - in die gevallen waarin wordt overwogen om JSR te adviseren - naar behoefte tijdens de uitvoeringsfase van het onderzoek contact op met de Casusregisseur van de RvdK voor consultatief overleg. De Casusregisseur beoordeelt wie het beste de inhoudelijke consultatie kan verlenen. In geval dat de RvdK overweegt om bij een 16- of 17-jarige toepassing van het VSR, dan wel begeleiding door de VR te adviseren, neemt hij naar behoefte tijdens de uitvoeringsfase van het onderzoek contact op met de bureaudienst van de VR voor consultatief overleg. De bureaudienst koppelt de raadsonderzoeker aan de juiste persoon.

De consultatie vindt plaats op initiatief van de consulterende partij en is in principe telefonisch. Indien nodig wordt de consultatie ondersteund met informatie uitwisseling via de mail.

1.2.4 Advies op basis van LIJ of RISc/Quickscan

Uitgangspunt is dat de adviserende organisaties en de gehanteerde instrumenten ongewijzigd blijven. De RvdK adviseert, gebruikmakend van het LIJ, voor de 16- en 17-jarigen. De VR adviseert, gebruikmakend van de RISc of de Quickscan, voor de 18- tot 23-jarigen. Het LIJ en de RISc/Quickscan blijven in deze situaties geschikte instrumenten voor de analyse/diagnose. Als instrumenten voor toeleiding zijn ze echter minder geschikt. Het LIJ leidt immers niet toe naar interventies uit het volwassenenaanbod en de RISc/Quickscan leiden niet toe naar interventies uit het jeugd aanbod.

Hieronder staan de afspraken die hierover zijn gemaakt.

RvdK adviseert o.b.v. LIJ voor 16- en 17-jarigen toepassing VSR en/of VR

1. De RvdK doet onderzoek gebruikmakend van het LIJ
2. De RvdK overweegt in enkele situaties of atypisch strafrecht/begeleiding mogelijk van toepassing is
3. De RvdK consulteert de VR indien men gebruik wil maken van kennis omtrent aanbod volwassenenpalet
4. De RvdK formuleert het strafadvies

VR adviseert o.b.v. RISc of Quickscan voor 18- tot 23-jarigen toepassing JSR

1. De VR doet onderzoek gebruikmakend van de RISc of de Quickscan
2. De VR hanteert het Wegingskader om te bepalen of JSR van toepassing is
3. De VR consulteert de RvdK indien men gebruik wil maken van kennis omtrent aanbod jeugdpalet
4. De VR formuleert het strafadvies en stelt Plan van Aanpak op

VR: Toeleiding naar zorg JSR 2015

Waar in 2014 in veel gevallen nog een indicatiestelling nodig was om de toeleiding naar zorg voor 18- tot 23-jarigen in het jeugdstrafrecht mogelijk te maken, is dat met de stelselwijziging Jeugd per 1 januari 2015 niet meer het geval. Zorg die in het kader van het jeugdstrafrecht in een strafrechtelijke beslissing is opgenomen wordt gefinancierd door de gemeente (en heet dan 'jeugdhulp'). Meer gedetailleerde informatie hierover is te vinden in de bijlage 'Financiering hulp 18- tot 23-jarigen in het jeugdstrafrecht 2015'. Informatie over de situatie zoals die was in 2014 is te vinden in de bijlage 'Thema Aanbodpalet, toeleiding, indicatiestelling en financiering van zorg voor 18- tot 23-jarigen in het kader van jeugdstrafrecht 2014'.

1.2.5 Advisering GBM

De inhoud van de GBM en de eisen die aan het advies daarover worden gesteld, zijn met de komst van het Adolescentenstrafrecht op een aantal punten gewijzigd. Er zijn ketenafspraken gemaakt over hoe hiermee in de praktijk wordt omgegaan.

Gedragsdeskundig advies

Aan een advies voor het opleggen van een GBM moet altijd een gedragsdeskundig advies ten grondslag liggen. De RvdK heeft zelf gedragsdeskundigen in dienst die deze advisering op zich nemen. De VR kan, bij een advies

tot toepassing van het JSR, ook het opleggen van een GBM adviseren, maar heeft dergelijke gedragsdeskundigen niet standaard tot haar beschikking. Afgesproken is dat wanneer de VR over een GBM adviseert, ook altijd een Pro Justitia rapportage moet worden opgesteld. In veel gevallen zal in deze trajecten reeds een Pro Justitia rapport zijn aangevraagd. Zo niet, dan kan de VR het OM verzoeken dat alsnog te doen.

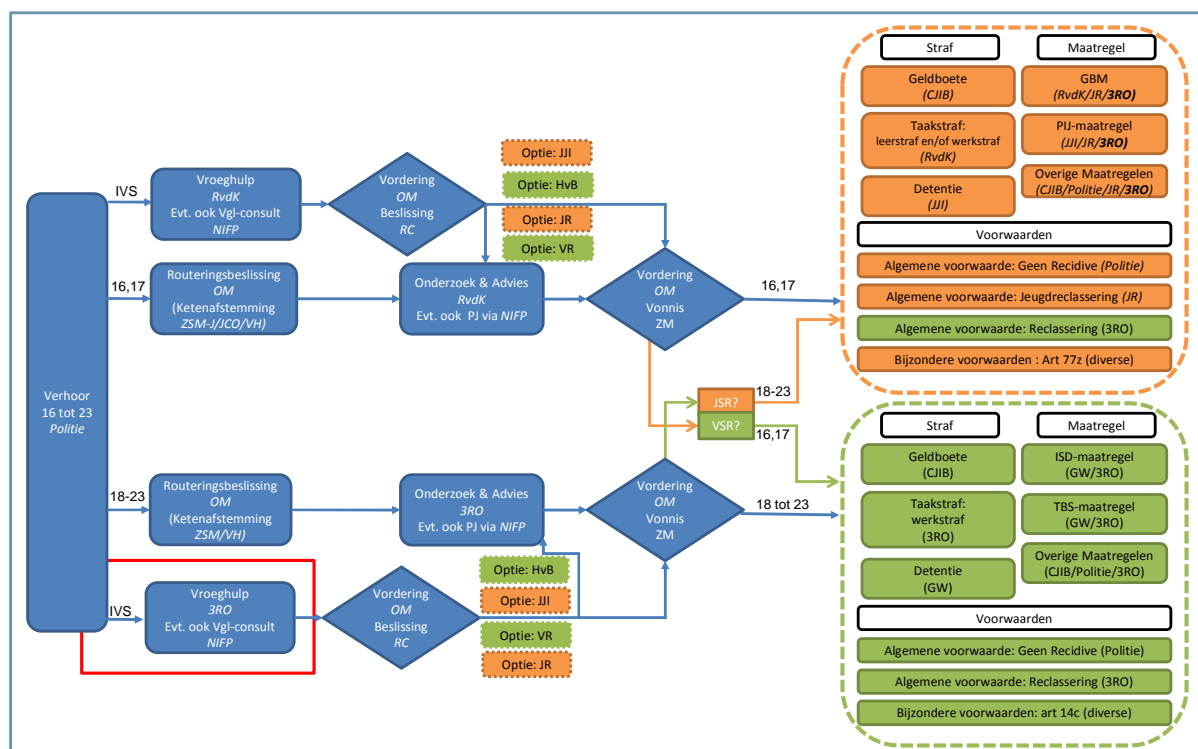
Haalbaarheidsonderzoek

Bij een advies voor GBM moet ook altijd een haalbaarheidsonderzoek worden uitgevoerd. Wanneer de RvdK over een GBM adviseert is het gebruikelijk dat de JR het haalbaarheidsonderzoek uitvoert en daarover een rapport opstelt dat als bijlage bij het adviesrapport van de RvdK wordt gevoegd. Wanneer de VR een GBM overweegt met daarbij begeleiding door de JR, zal de JR het haalbaarheidsonderzoek doen. Met de komst van het Adolescentenstrafrecht wordt het echter ook mogelijk dat de begeleiding van de GBM wordt opgedragen aan de VR. Er is afgesproken dat wanneer geadviseerd wordt om de VR deze opdracht te geven, de VR ook het haalbaarheidsonderzoek uitvoert. Dat geldt voor de gehele doelgroep van 16- tot 23-jarigen, dus ook als de RvdK het advies ten behoeve van de rechtszitting opstelt. Bij 16- en 17-jarigen (advies door RvdK) stelt de VR een apart rapport op over het haalbaarheidsonderzoek, dat als bijlage wordt toegevoegd aan het advies van de RvdK. Bij 18-23 jarigen neemt de VR het resultaat van het haalbaarheidsonderzoek mee in het reclasseringsadvies en wordt geen afzonderlijke rapportage opgesteld.

Wanneer een Pro Justitia rapporteur een GBM overweegt, neemt hij onverwijld contact op met de adviserende instantie (RvdK of VR) zodat zij zo snel mogelijk kunnen starten met het haalbaarheidsonderzoek. Voordat de (jeugd)reclassering start met een haalbaarheidsonderzoek, dient te worden overlegd met de Officier van Justitie over de mate waarin een GBM een reële optie is in deze zaak.

2 Adviesproces bij voorgeleiding Rechter-Commissaris

De Officier van Justitie kan in de vordering inbewaringstelling betreffende een 18- tot 23-jarige opnemen dat hij voornemens is om veroordeling volgens het JSR te vorderen. De Rechter-commissaris kan op basis van die informatie ervoor kiezen de inbewaringstelling in een JJI te laten plaatsvinden, of begeleiding door de JR opleggen in het kader van schorsing (zie hierna). Dit kan ook in een later stadium door de Raadkamer worden besloten. Ten behoeve van de overwegingen van OM en de Rechter-commissaris (of Raadkamer) in deze fase, is advies door de reclassering gewenst. Dit hoofdstuk behandelt alleen het adviesproces betreffende 18- tot 23-jarigen, aangezien bij die leeftijdsgroep met de komst van het Adolescentenstrafrecht veranderingen zijn doorgevoerd.

2.1 Vroeghulp en advies reclassering / NIFP

Het is van belang om zo vroeg mogelijk in het proces een inschatting te maken of een 18-tot 23-jarige in aanmerking komt voor het JSR. Belangrijke input voor deze inschatting is een onderzoek en advies van de reclassering. Om die reden is de afspraak gemaakt dat de VR als uitgangspunt hanteert dat zij in zaken waarin een in verzekeringstelling van een 18- tot 23-jarige leidt tot een voorgeleiding bij de Rechter-Commissaris, altijd op basis van een vroeghulp onderzoek advies uitbrengt ten behoeve van die voorgeleiding. Daarbij past de adviseur ook altijd het wegingskader toe.

Indien het NIFP wordt verzocht om een voorgeleidingsconsult bij 18- tot 23-jarigen, zal men deze zaken met voorrang behandelen. Het NIFP hanteert daarbij de wegingslijst.

2.2 Consultatie en informatieoverdracht VR <-> RvdK

Ook in deze fase van het strafproces is afstemming tussen VR en RvdK van belang. Hierover zijn de volgende afspraken gemaakt.

Informatieoverdracht

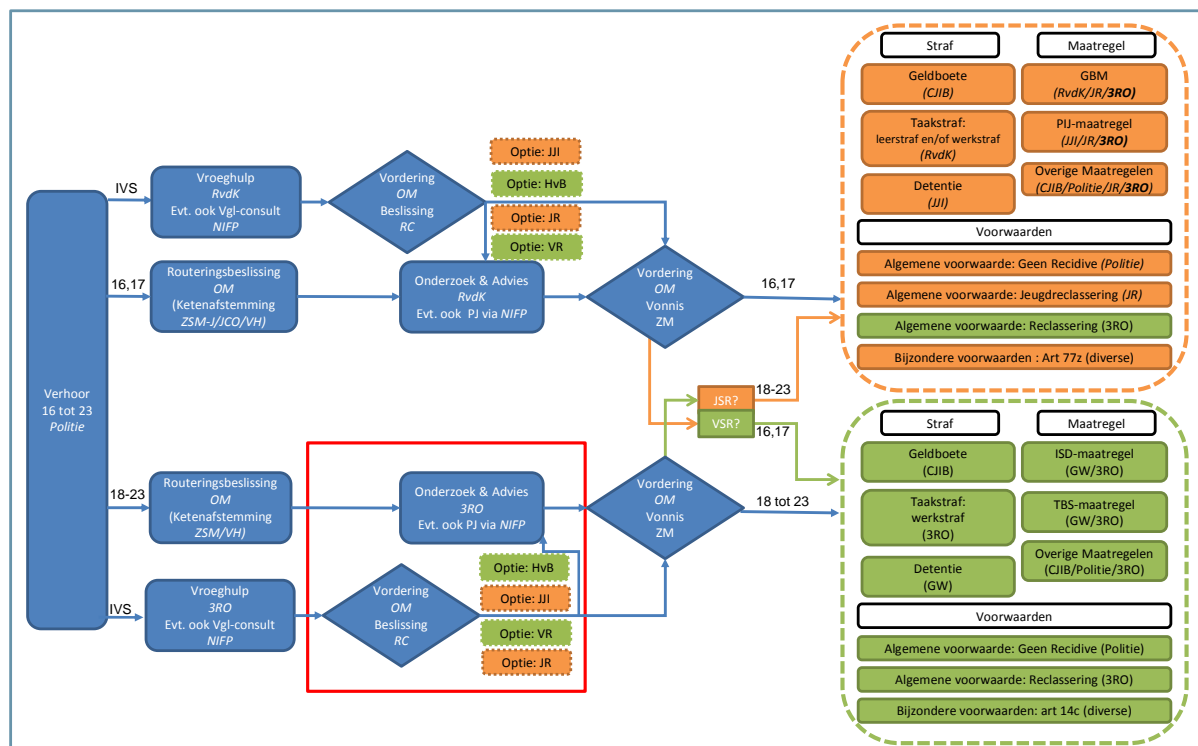
Indien er sprake is van een voorgeleiding bij de rechter-commissaris wordt - al dan niet bij ZSM - voorafgaand aan de uitvoering van de vroeghulp door de VR informatie ingewonnen bij de casusregisseur van de RvdK.

Consultatie

Tijdens het opstellen van een vroeghulpadvies neemt de adviseur van de VR - in die gevallen waarin wordt overwogen om JSR te adviseren - naar behoefte tijdens de uitvoeringsfase van het onderzoek contact op met de Casusregisseur van de RvdK voor consultatief overleg.

3 Voorlopige hechtenis en/of T&B bij schorsing 18-23-jarigen

Tijdens de voorgeleiding van een 18-23-jarige kan de rechter-commissaris op basis van een voornemen van het OM om veroordeling volgens het JSR te vorderen, besluiten om de betreffende jongvolwassene in het kader van de inbewaringstelling in een JJI te laten plaatsen. Wanneer de rechter-commissaris (of in een later stadium de Raadkamer) vervolgens besluit de inbewaringstelling te schorsen, kan hij daarbij als voorwaarde stellen dat de verdachte meewerkt aan toezicht en begeleiding (T&B) door de JR. In dit hoofdstuk worden, na een korte introductie van de mogelijkheid van vrijwillige T&B door de JR, eerst de afspraken genoemd die gemaakt zijn met betrekking tot de voorlopige hechtenis. Daarna komt begeleiding door de JR in het kader van schorsing aan bod.

3.1 Vrijwillige Toezicht en Begeleiding JR

De RvdK kan de JR opdracht geven tot vrijwillige T&B voor 16- tot 23-jarigen waarbij (voornemen tot) toepassing JSR van toepassing is. Deze vorm van T&B kan zowel tijdens als na voorlopige hechtenis plaatsvinden. Meer informatie over deze vorm van T&B is te vinden in de bijlage 'Thema organisatie nazorg en N&T-beraden'.

3.2 Voorlopige hechtenis

Wanneer een rechter-commissaris besluit de inbewaringstelling te verlenen, kan een 18- tot 23-jarige in een JJI worden geplaatst. In deze paragraaf staan de afspraken die gemaakt zijn over de praktische uitvoering in deze situatie.

3.2.1 Routeren naar JJI

Indien de rechter-commissaris (of in een later stadium de raadkamer) besluit de voorlopige hechtenis van een 18- tot 23-jarige in een JJI te laten uitvoeren, verstuurt het OM vervolgens het formulier voorgeleidingen en het vonnis naar Individuele Jeugd Zaken (IJZ). IJZ regelt dan de plaatsing in JJI.

Als de rechter-commissaris niet mee gaat in voornemen OM tot toepassen JSR en inbewaringstelling in een HvB gelast, wordt de 18- tot 23-jarige volgens de bestaande werkwijze gerouteerd.

3.2.2 Netwerk- en trajectberaad

In situaties waarin een 16- tot 23-jarige geplaatst wordt in een JJI, start er binnen een week na aankomst in de JJI onder regie van de RvdK een netwerkberaad waarin elke geplaatste adolescent wordt besproken. Het netwerkberaad wordt gevolgd door trajectberaden die ook na afloop van de preventieve hechtenis of jeugddetentie worden voortgezet.

Wanneer een 18- tot 23-jarige in een JJI wordt geplaatst in het kader van een inbewaringstelling, sluit de VR, tot aan de rechtszitting, aan bij de netwerkberaden. Ook is afgesproken dat in deze situatie altijd een reclasseringsadvies wordt aangevraagd door het OM. De VR start zo snel mogelijk met deze adviesopdracht, zodat informatie die daaruit voortkomt kan worden ingebracht bij de netwerkberaden. Ook kan dan indien nodig al in deze fase, in het kader van de advisering, door de VR worden toe geleid naar zorg. Wanneer ook sprake is van vrijwillige T&B door de JR, sluit ook de JR aan bij de netwerkberaden. Meer informatie over de taakverdeling tussen de JR en de VR in deze situatie staat in de bijlage 'Thema organisatie nazorg en N&T beraden'.

3.3 Toezicht en begeleiding bij schorsing

De rechter-commissaris (of Raadkamer) kan, wanneer hij besluit de vordering inbewaringstelling toe te wijzen maar deze te schorsen onder voorwaarden, JR-begeleiding opleggen aan 18-23 jarigen. Vrijwillige begeleiding door de JR, welke bij minderjarigen gebruikelijk is, is ook mogelijk voor 18-23 jarigen. Deze paragraaf omvat de afspraken die zijn gemaakt over de praktische uitvoering van de toezicht en begeleiding van 18- tot 23-jarigen door de jeugdreclassering.

3.3.1 Routeren naar de JR

Het OM routeert in deze gevallen op dezelfde manier als in de huidige werkwijze bij minderjarigen die volgens het JSR vervolgd worden en daarbij toezicht en begeleiding door de JR opgelegd krijgen (vanaf 1 januari 2015 via CJIB/CORV).

Wanneer de VR signaleert dat vrijwillige T&B nodig is, overleggen zij met de RvdK. De RvdK kan vervolgens de opdracht tot uitvoeren van de vrijwillige T&B aan de JR verstrekken.

3.3.2 Plan van aanpak toezicht en begeleiding JR in het kader van schorsing

Omdat bij 18- tot 23-jarigen niet de RvdK maar de VR het advies ten behoeve van de voorgeleiding bij de rechter-commissaris heeft uitgebracht, beschikt de JR niet over het LIJ, zoals ze dat wel gewend zijn. Ook zal de VR, in het kader van de advisering ten behoeve van de rechtszitting, een plan van aanpak voor de te adviseren toezicht en begeleiding opstellen.

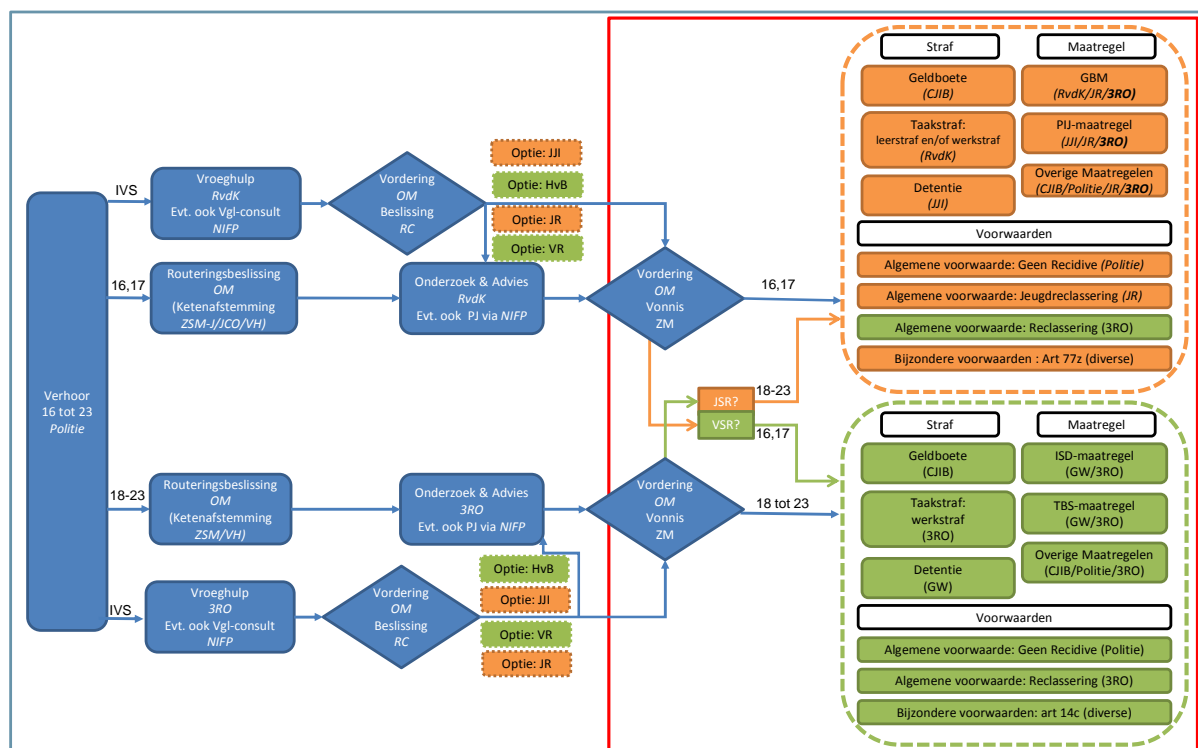
Wanneer de JR wordt aangewezen om de toezicht en begeleiding uit te voeren bij een 18- tot 23-jarige in het kader van schorsing van de preventieve hechtenis, vullen zij dit in op basis van het vroeghulrapport en eventuele aanvullende informatie van de VR. De VR stemt tijdens het opstellen van het plan van aanpak ten behoeve van de rechtszitting af met de begeleider van de JR.

3.3.3 Trajectberaad

Wanneer de raadkamer besluit bij een 18- tot 23-jarige de voorlopige hechtenis te schorsen, sluit de VR-adviseur, net als toen de verdachte nog in de JJI verbleef, aan bij trajectberaden. Wanneer tegelijkertijd sprake is van (vrijwillige) T&B door de JR, sluit ook de JR aan bij de trajectberaden. De VR start in deze situatie ook zo snel mogelijk met de adviesopdracht ten behoeve van de rechtszitting, zodat informatie die daaruit voortkomt kan worden ingebracht bij de trajectberaden. Ook kan de VR dan indien nodig al in deze fase, in het kader van de adviesopdracht, toe leiden naar zorg. Meer informatie over de taakverdeling tussen de JR en de VR in deze situatie staat in de bijlage 'Thema organisatie nazorg en N&T beraden'.

4 Uitvoeren vonnis

Indien de rechter besluit een 18- tot 23-jarige te veroordelen volgens het JSR, kan hij straffen en maatregelen uit het jeugdpalet opleggen. Indien gewenst kan daarbij toezicht en begeleiding door de reclassering worden opgelegd: hetzij VR, hetzij JR. Ook voor 16- en 17-jarigen is de mogelijkheid gecreëerd om, in het kader van JSR, begeleiding opgelegd te krijgen van JR of VR. In dit hoofdstuk staan de afspraken die over de uitvoering van de opgelegde straffen en maatregelen zijn gemaakt.

4.1 Detentie: routing

Er kunnen er in de periode dat het Adolescentenstrafrecht toegepast kan worden (de periode waarin een verdachte/veroordeelde 18- tot 23 jaar oud is) meerdere vonnissen van toepassing zijn die ten uitvoer worden gelegd. Er zijn dan zowel jeugd- als volwassen titels mogelijk en tenuitvoerlegging in zowel een JJI als in een gevangenis. In gevallen waarin sprake is van meerdere vonnissen is paragraaf 1.3 van de Aanwijzing Executie van toepassing. In die paragraaf wordt een rangorde weergegeven. De volgorde van uitvoeren van sancties volgt deze rangorde (sanctie die het hoogst staat in de rangorde eerst). Daarnaast geldt: het type strafrecht in het kader waarvan de sanctie met de hoogste rangorde is opgelegd, is leidend. Wanneer een dergelijke sanctie zowel in het kader van JSR als in het kader van VSR is opgelegd, gaat JSR (tenuitvoerlegging in JJI) voor. DJI bepaalt vervolgens of, en wanneer, eventuele overplaatsing plaatsvindt naar gevangeniswezen.

Wanneer een 18- tot 23-jarige al in een gevangenis verblijft op het moment dat een nieuw vonnis wordt uitgesproken, wordt deze automatisch door het CJIB naar DJI gerouteerd. Als het nieuwe vonnis jeugddetentie bevat, signaleert GW dit en stemt af met Officier van Justitie of omzetting gewenst is, zodat de jeugddetentie aansluitend geëxecuteerd kan worden.

4.2 (Jeugd)reclasseringsbegeleiding

Met de komst van het Adolescentenstrafrecht kan aan de doelgroep 16- tot 23-jarigen zowel JR als VR opgelegd worden. In deze paragraaf staat welke afspraken gemaakt zijn over de praktische uitvoering daarvan.

4.2.1 Jeugdreclassering (JR)

Aan een 18- tot 23-jarige kan bij veroordeling volgens het JSR toezicht en begeleiding door de JR worden opgelegd. Om ervoor te zorgen dat deze opdrachten bij de juiste instanties terecht komen zijn afspraken gemaakt over de routing daarvan. Ook is afgesproken hoe de JR de begeleiding invult bij het ontbreken van een ingevulde LIJ als basis voor hun plan van aanpak.

Routing

Het OM routeert in deze gevallen op dezelfde manier als in de huidige werkwijze bij minderjarigen die volgens het JSR veroordeeld worden en daarbij toezicht en begeleiding door de JR opgelegd krijgen (vanaf 1 januari 2015 via CJIB/CORV).

Plan van aanpak JR

Wanneer 18- tot 23-jarigen worden veroordeeld volgens het JSR, is geen LIJ afgenomen in de aanloop naar de rechtszitting. De VR heeft in deze zaken immers het advies uitgebracht. De JR heeft in deze gevallen dus de adviesrapportage inclusief plan van aanpak van de VR als input.

1. Dit is het vertrekpunt voor gesprekken en analyse
2. De LIJ-domeinen worden in kaart gebracht, maar niet ingevoerd in LIJ-systeem
3. O.b.v. analyse komt de JR via het professioneel oordeel (maar niet ondersteund door scores instrument) tot een plan van aanpak opgemaakt in het eigen format.
4. Indien nodig wordt afstemming gezocht met de betreffende VR-adviseur

De mogelijkheden voor een vrije invulling van de JR zijn overigens beperkter dan gebruikelijk in het JSR. Het plan van aanpak van de VR-adviseur is immers bekrachtigd (en mogelijk gewijzigd) door de rechter in het vonnis met daarin opgenomen de bijzondere voorwaarden.

4.2.2 Volwassenenreclassering (VR)

In het kader van JSR kan tevens toezicht en begeleiding door de VR worden opgelegd. Dit geldt voor alle 16- tot 23-jarigen. Ook kunnen 16- en 17-jarigen worden veroordeeld volgens het VSR en in dat kader VR opgelegd krijgen.

Routing

OM routeert bij 18- tot 23-jarigen die volgens het JSR zijn veroordeeld tot toezicht en begeleiding van de VR, via het CJIB naar de VR. Ook opdrachten voor toezicht en begeleiding door de VR aan 16- en 17-jarigen die volgens het VSR zijn veroordeeld worden door het OM via het CJIB naar de VR gerouteerd.

Plan van aanpak VR

Bij 18- tot 23-jarigen ligt altijd een adviesrapportage van de VR ten grondslag aan de opgelegde toezicht en begeleiding. De werkwijze voor de toezichthouder bij de VR is daarom dezelfde als in situaties waarin iemand uit die leeftijdscategorie is veroordeeld volgens het VSR. Bij 16/17 jarigen die toezicht en begeleiding door de VR opgelegd hebben gekregen, is geen RISc afgenomen en/of een adviesrapportage door de VR opgesteld in de aanloop naar de rechtszitting. De VR-toezichthouder heeft in die gevallen de adviesrapportage van de RvdK als input.

1. Dit is het vertrekpunt voor gesprekken en analyse
2. De RISc wordt in kaart gebracht, maar niet ingevoerd in het RISc-systeem
3. O.b.v. analyse komt de VR-toezichthouder via het professioneel oordeel (maar niet ondersteund door scores instrument) tot een plan van aanpak, ingevoerd in de toezicht-omgeving in IRIS.

4. Indien nodig wordt afstemming gezocht met de betreffende Raadsonderzoeker De VR-toezichthouder beschikt – i.t.t. de situatie waarbij VR zelf het advies heeft verzorgd – bij aanvang niet over een plan van aanpak. De werkwijze wordt daarmee tot op zekere hoogte vergelijkbaar met de (niet vaak voorkomende) situatie in het volwassenstrafrecht wanneer wel T&B is opgenomen in het vonnis, zonder dat daar een advies van de VR aan ten grondslag ligt.

4.3 Gedragsbeïnvloedende Maatregel (GBM)

De Gedragsbeïnvloedende Maatregel (GBM) is met de inwerkingtreding van het Adolescentenstrafrecht op een aantal punten gewijzigd. Er zijn ketenafspraken gemaakt over hoe invulling zal worden gegeven aan die wijzigingen. Ook is in het werkproces (wie doet wat) een aantal wijzigingen doorgevoerd: zie voor meer informatie het thema GBM in de bijlage.

Wanneer een rechter de GBM uitspreekt, routeert het OM de opdracht tot het begeleiden daarvan handmatig naar de uitvoerende instelling (JR of VR).

4.3.1 Time-out

De rechter heeft de mogelijkheid om, bij onvoldoende medewerking aan het programma, (maximaal tweemaal) een time-out in een JJI te bevelen, voor maximaal 4 weken. De time-out schorst de looptijd van de maatregel.

Vordering en beslissing

De belangrijkste vraag bij de keuze tussen tenuitvoerlegging van vervangende jeugddetentie en een Time Out, is of het voornemen is om de maatregel uiteindelijk wel voort te zetten, of niet. Dit voornemen is gebaseerd op het professioneel oordeel van de begeleider van de GBM en een overleg daarover met het OM en indien relevant de RvdK. Daarin weegt ook mee in welke fase van de GBM de betreffende jongere zich bevindt en wat de omvang is van de resterende vervangende jeugddetentie

Het OM kan op basis van dit overleg een time-out vorderen bij de rechter. De (jeugd)reclassering rapporteert in dat geval aan het OM over de aanleiding en het doel van de time-out. Het OM neemt deze informatie mee in de vordering en geeft daarin tevens de gewenste duur van de time-out aan. De rechter beslist hierover binnen drie dagen.

Routering

Wanneer de beslissing tot een time-out is genomen, wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

- OM beveelt arrestatie door lokale politie
- Wanneer de jongere/jongvolwassene is ingesloten, informeert de politie het OM.
- OM informeert IJZ
- IJZ kent een plaats toe.
- Indien mogelijk brengt politie de jongere/jongvolwassene naar de betreffende inrichting. Als dat niet mogelijk is brengt de politie de jongere/jongvolwassene naar de rechtbank. DVO organiseert vervolgens vervoer naar de betreffende inrichting.

Invulling

De JJI waar de jongere of jongvolwassene gedurende de time-out verblijft is verantwoordelijk voor de invulling van die periode. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de inhoud van de GBM en de aanleiding en het doel van de time-out.

4.3.2 Nachtdetentie en/of elektronische controle

Aan de GBM kan nachtdetentie en/of elektronische controle worden toegevoegd, met het oog op het vergroten van risicobeheersing/beveiliging. De volgorde van mogelijkheden voor risicobeheersing/beveiliging bij de GBM is, op volgorde van licht naar zwaar:

- Geen ('kale GBM')
- Alleen elektronische controle
- Alleen nachtdetentie
- Elektronische controle én nachtdetentie

Bij de keuze voor een of beide methoden van risicobeperking/ beveiliging, spelen met name de mate van risico en de haalbaarheid een rol. Zie voor de afspraken over deze afweging het thema GBM in de bijlage. Daarin staat ook meer informatie over het te hanteren werkproces.

In geval van nachtdetentie is de betreffende JJI verantwoordelijk voor de invulling van de uren dat de jongere of jongvolwassene binnen de inrichting verblijft. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de inhoud van de GBM.

4.4 PIJ-maatregel

Ook ten aanzien van de PIJ-maatregel zijn een aantal veranderingen doorgevoerd met de inwerkingtreding van het Adolescentenstrafrecht. Dit thema is uitbesteed aan ForCa. Aan definitieve ketenafspraken daarover wordt nog gewerkt. In de eindnotitie daarover zal aandacht worden besteed aan de procedure rond de nieuwe time-out-mogelijkheid, de dubbelrapportages die vereist zijn bij de verlening na 4 jaar en de omzetting van PIJ naar TBS.

4.5 Leerstraffen en erkende gedragsinterventies als bijzondere voorwaarde

In het JSR kan in het kader van een taakstraf, een leerstraf in de vorm van een erkende gedragsinterventie worden opgelegd. Ook kunnen erkende gedragsinterventies worden opgelegd in het kader van een bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling. Afsproken is dat wanneer een 18- tot 23-jarige veroordeeld wordt volgens het JSR, hij mag deelnemen aan de erkende gedragsinterventies uit het jeugdpalet. Eventuele leeftijdsgrenzen die aan de betreffende gedragsinterventies zijn gekoppeld, zijn aan die afspraak ondergeschikt.

In incidentele gevallen is de leeftijdsgrens echter dusdanig hard, dat ook bij veroordeling volgens het JSR een meerderjarige niet kan deelnemen. Het gaat daarbij om enkele systeemgerichte gedragsinterventies. In die gevallen dat dit type interventie noodzakelijk is voor een 18- tot 23-jarige die volgens het JSR wordt berecht, kan in overleg met het Ministerie van Veiligheid en justitie een passende interventie, die mogelijk niet erkend is, worden geboden. Het verdient dan de voorkeur dat er voor deze interventie een plan is om tot erkenning te komen.

Met bovenstaande beleidsafspraken komt voor een 18- tot 23-jarige die volgens het JSR wordt veroordeeld vrijwel hetzelfde aanbod beschikbaar als voor een 17-jarige. Dit strookt met de gedachte van het Adolescentenstrafrecht, waarbinnen kunstmatige (leeftijds)grenzen waar mogelijk worden doorbroken.